

שש פרספקטיבות על "עיר דמוקרטית - עיר חינוך במאה ה-21"

ל

כבוד הוא לי לצרף המלצתי והערכתי הרבה לספר "עיר חינוך במאה ה-21".

הספר "עיר דמוקרטית - עיר חינוך במאה ה-21" הוא בעיני ההוכחה הטובה ביותר לגשר היכול להיווצר בין העתיד הרצוי לאנושות כולה החיה על פני התבל שלנו, לבין העתיד האפשרי ההולך ונוצר לנגד עינינו במקומות רבים בעולם כולו. ספר זה המיוסד על אדני העתיד, מראה כי העולם הרצוי לנו יכול שיווצר לנגד עינינו, אם רק נאמין בכך, ואם נחייב את עצמנו וניטול אחריות ליצור אותו.

פעמים רבות הרוח האנושית נכנעת אל מול התחושה כי הפער בין הרצוי למצוי הוא רב מדי, ודווקא במקומות אלה אנו זקוקים להעצמת הרצון האנושי וליכולת לחבר את עצמנו לתמונה הבאה מן העתיד.

במרחב התקשורת העולמית, אנו מוצאים לא אחת חוסר איזון המעצים את סיפורי הכשל והקושי והיוצר מהם דרמה מוגזמת - מרפת ידיים.

דווקא משום כך לא ניתן להגזים בחשיבותו של ספר אשר כזה - המביא לידי ביטוי את עוצמתה של ההתכוונות האנושית ואת היכולת ליצור עתיד גם כאשר הוא נראה רחוק. ספר זה מעוגן גם במציאות שכבר נוצרה והדוגמאות לערי החינוך בדגמים שונים, אשר נוצרו זה מכבר והביאו שינוי של ממש באיכות החיים של תושביהן - מוכיח. יישר כוחם של כל העושים במלאכת יצירת העתיד.

השופט (בדימוס) שלמה שהם, לשעבר נציב הדורות הבאים בכנסת, יו"ר Global Sustainable Leadership Academy

ה

עיר המודרנית היא תיבת נוח בה האדם מוצא מפלט מאיומי הטבע ועונותיו. במאמצים משותפים הוא מנסה זה כמה מאות שנים לבנות ציביליזציה ראויה בתוך תיבה אורבנית זו. כמו תיבת נוח האגדית, גם העיר הנוכחית אינה אלא ג'ונגל של חיות שבקושי רב מוצאות דברים משותפים כדי לשמר את מקום המפלט

הזה בטוח ונוח. הגיעה העת להוסיף לתיבה המודרנית נדבכים חדשים וגבוהים יותר של קישוריות, אחריות, חיברות ומשמעות. רק כך התיבה תוכל להפוך לא רק למקום מפלט אלא גם למקום ייעודי. עיר החינוך היא השרשרת החסרה במגמה זו. אם לא נעבור לשלב הבא בהתפתחותה של העיר היא תלך ותתפרק מול עינינו והכאוס שישרור מסביב יהיה בלתי נסבל לדורות הבאים.

פרופסור דוד פסיג, חוקר עתידים, אוניברסיטת בר אילן

ה

ינוך הוא אתגר בלתי פוסק המהווה את עיקר תפקידנו כאנשים, כהורים, כמורים וכנבחרי ציבור. היכולת לחנך מורכבת מערב רב של משתנים ונדמה כי האתגר החינוכי הולך וגובר בתקופה בה המרחב החברתי הינו וירטואלי והידע הבלתי מוגבל נגיש לילדים עוד מהגיל הרך. עיקר החינוך אינו טמון רק ביכולת ללמד. למידה לשם למידה אינה מספקת כדי להגיע אל תמצית החינוך. החינוך השלם הוא היכולת להקנות את המידע וכישורי הלמידה לטובת העשייה. מרגע שהידע המצטבר הופך לכוח הנעה ומעודד פעילות ציבורית וחברתית, או אז הושגה מטרת המחנך.

מרחבי העיר השונים הינם כר פורה להצמחת מנהיגות חינוכית. העיר מפגישה אותנו עם הסביבה ואנשיה ועם היכולת לייצר שינוי מקומי בחיי היומיום על כל מרכיביו. כנבחרי ציבור, ראשי הרשויות מודעים לסוד כוחו של החינוך בעירם, משקיעים בכך את מרבית מרצם ונעזרים לא אחת במיטב אנשי המקצוע. זהו המשאב המרכזי של חיינו - חינוך ילדינו וחינוך דור ההמשך.

הספר "עיר דמוקרטית - עיר חינוך במאה ה-21" משמש כמצפן וכארגז כלים לביצוע משימה זו. יחד נשפר את איכות החינוך ונצמיח דור לומד וערכי, שיפעל לשיפור פני החברה הישראלית. בברכת הצלחה באתגר החינוכי,

חיים ביבס, ראש עיריית מודיעין-מכבים-רעות ויו"ר מרכז השלטון המקומי

ה מושג "חינוך" עובר בשנים האחרונות מטמורפוזת של ממש; הרחבת שדות הידע אל מעבר לכותלי הכיתה והרצאות המורים שינתה באופן דרמטי את תפקיד המורה מ"מלמד" ל"מחנך" ועלינו, העוסקים במלאכה, המתווים את הדרך, להיות ערים לשינוי זה ולהפיק ממנו את המיטב. אבל לא רק ההגדרות השתנו. כמי שכיהן בתפקיד ראש עירייה במשך 15 שנה וכמי שניצב כיום בראשות ועדת החינוך של הכנסת, אני מכיר בצורך להעצים את השטח, לסמוך עליו ולתת לו כלים לפיתוח מקומי. בסיורי ועדת החינוך עולה התמונה הברורה כי תפקיד המרחב הציבורי, הקהילה, החינוך הבלתי פורמלי, מתמזג כיום עם המערכות הרשמיות והופך לחלק בלתי נפרד מהן. קברניטי ערים שלקחו על עצמם את נושא החינוך כמטרה הצליחו ומצליחים לשנות את המערכת. לעתים יוזמה של מנהלים מחוללת נסים של ממש, גם כשתנאי הפתיחה נראו מכשילים ומגבילים. במדינה קטנה כמו ישראל המורכבת מחלקי חברה כל כך מפוצלים ושסובלת מפערים אדירים, על "עיר החינוך" להוות חלק ממהפכת השוויון לה אנו משועים. ברור שלא כולם נולדים לאותם תנאים וגדלים עם אותן הזדמנויות אבל תפקיד החינוך בישראל, כפי שאני רואה אותו, הוא לצמצם את הפערים ולהעניק שוויון הזדמנויות לכל תלמיד ותלמידה. אני תקווה כי ספר זה המכיל דוגמאות מעוררות השראה ומעלה נקודות חשובות לדיון, יהווה עוגן עבור אותם אנשי ונשות חינוך, ראשי רשויות וכל מי שנפשו חשקה בחברה מתוקנת, צודקת, שוויונית וטובה יותר.

ה"כ עמרם מצנע, יו"ר ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת, לשעבר ראש עיריית חיפה וראש הוועדה הקרואה ירוחם

ב ואו נדמיין עולם שוקק ערים, ערים מלאות באנשים שחיים בהן; דמיין דרך ליצור מקומות שבהם באמת אין גבול ללמידה והשתתפות, מקומות שבאמת ובתמים שואפים להכיל את כל החיים בהם, מקומות המלאים באסתטיקה חברתית... בואו נקרא בספר הזה יחד עם שותפינו למעגלי תמיכה ושינוי, ונתחיל לעבוד בצוותא על ערים המבוססות על השקפת עולם של זכויות אדם! הרעיון המוצג בספר זה, הרעיון של עיר דמוקרטית עיר חינוך, מסייע לשנות ערים שרוצות להיות מקומות לומדים - ערים שרוצות להפוך למקומות טובים יותר לחיות בהם.

אינס בובן ופרופסור אנדריאס הינץ, אוניברסיטת מרטין לותר, האלה-ויטנברג, גרמניה

א ת הזכות לעיר אפשר לממש רק אם תבינו את העיר. ברגע שתכירו אותה, תוכלו להבין ולכבד אותה. כדי לשנות עיר חיוני לפתח תסריט, פרויקט, רעיון אשר כל אזרחי העיר - או לפחות רובם המוחלט, מסכימים שהוא רצוי. כאשר האנשים מבינים את הרעיון, הם יכולים לפעול למימוש. חזון אסטרטגי הוא מאזן יומיומי בין צרכים ואפשרויות. זו נוסחה ההופכת בעיות לפתרונות, והאחריות עליה היא משותפת. העיר היא חלום משותף והמעוז האחרון של הסולידריות. הספר "עיר דמוקרטית - עיר חינוך במאה ה-21" הוא מפת דרכים להבנת העיר ולהפיכת החלום למציאות.

אדריכל ומתכנן ערים **חיימי לרנר**, לשעבר ראש עיריית קוריטיבה ומושל מדינת פרנה, ברזיל